

AUTOSJEDALICA UVIJEK I BEZ IZNIMKE!

IZ RODILIŠTA U AUTOSJEDALICI

Za svaku, pa tako i za prvu vožnju djeteta, najvažnije je da autosjedalica bude primjerena djetetu, da bude pravilno pričvršćena te da dijete bude pravilno vezano.

Kako je vožnja kući iz rodilišta veseo i radostan događaj, roditeljska odgovornost nalaže nam da bude i sigurna.

Sigurno i odgovorno voziti dijete od prvoga dana jedini je prihvatljiv način. Nemojmo dopustiti da nam djeca ne budu sigurna u prometu!

Samo ispravno pričvršćena autosjedalica te ispravno vezano dijete u njoj siguran su način za prvu i sve sljedeće vožnje Vašega djeteta.

IDEM SAMO DO DUĆANA

Čine li Vam se poznatima rečenice:

Prestat će plakati ako ga držim u krilu. / Misli da je prevelika za sjedalicu. / Sigurna mi je u naručju. / Tek je rođen, ne može još sam sjediti.

Česti su izgovori zbog kojih roditelji ne vežu djecu u autosjedalica.

Katkad nam se čini da je vožnja u automobilu postala djeci pravo mučenje: smještenima u autosjedalici, vezanima sigurnosnim pojasom i daleko od mame i tate koji su zaokupljeni vožnjom našim se mališanima vožnja uopće ne sviđa. No zapamtite – alternativa njihovoj sigurnosti ne postoji!

Vi možete biti dobar i oprezan vozač, ali ne možete kontrolirati druge sudionike u prometu koji možda nisu tako oprezni.

90%
MANJI
RIZIK

AUTOSJEDALICE SPAŠAVAJU ŽIVOT I SMANJUJU RIZIK OD TEŠKE OZLJEDE I ZA VIŠE OD 90%

Autosjedalice koje se postavljaju u smjeru suprotnome od smjera vožnje, u poluležećem položaju, skoro u potpunosti uklanjaju rizik od teške ozljede. Od prvoga dana života one pružaju jedinstvenu i neophodnu zaštitu u potpunosti podupirući bebina glavu, vrat i kralježnicu pri sudaru ili naglome kočenju.

Nevezano dijete pri sudaru i brzini od 60 km/h udara o objekt unutar ili izvan vozila istom jačinom kojom bi udarilo o tlo da je palo s petoga kata. **BISTE LI DOPUSTILI SVOJEM DJETETU DA HODA PO RUBU KROVA?**

ZAKON KAŽE: DJECA U VOZILU MORAJU BITI VEZANA U AUTOSJEDALICI

Na vozaču je odgovornost da dijete u vozilu bude primjereno vezano. Djeca do tri godine starosti ne smiju se prevoziti u vozilima bez ugrađenih sigurnosnih pojaseva!

Na ovome mjestu pružit ćemo Vam osnovne i najvažnije informacije o ispravnome korištenju dječjih autosjedalica kako bi se povećala sigurnost najmlađih putnika u putničkim vozilima. Ako trebate dodatne informacije ili pomoć, slobodno se obratite udruzi Roda čiji će Vam savjetnici i savjetnice pomoći u pronalaženju odgovora na sva pitanja.

ŠTO KAŽE HRVATSKI ZAKON

Od 5. kolovoza 2014. godine, na temelju *Zakona o sigurnosti prometa na cestama* (NN 92/2014), obavezno je da sva djeca niža od 150 cm budu vezana njima primjerenim sustavom vezanja u autosjedalici ili uz pomoć posebnoga dječjega postolja koje je pričvršćeno za automobil. Iznimno se djeca visoka između 135 i 150 cm smiju voziti vezana samo sigurnosnim pojasom vozila, ali samo ako im pojas odgovara i ako su vezana na stražnjem sjedalu.

Iako je zakonom dopušteno prevoziti djecu vezanu u autosjedalici ili dječjem postolju na prednjem sjedalu, istraživanja pokazuju da to nosi znatno povećan rizik ozljede kod djece do 150 cm visine. Prevoženje djeteta na prednjem sjedalu je **najnesigurnije** i treba se koristiti samo kao nužna i rijetka iznimka kad ne postoji mogućnost da se autosjedalica ili postolje ispravno postavi na stražnje sjedalo. U tome slučaju dijete koje je najstarije trebalo bi zauzeti prednje sjedalo, a trebalo bi isključiti zračni jastuk te pomaknuti sjedalo što više prema nazad. Autosjedalica koja se postavlja u smjeru suprotnome smjeru vožnje NIKAD se ne smije postaviti na prednje sjedalo ako prednji zračni jastuk nije fizički isključen!

Po zakonu **svako dijete u vozilu** broji se kao **jedna osoba**, pa se time u automobilu smije prevoziti onoliko osoba za koliko je vozilo registrirano, i to tako da sva djeca moraju biti vezana na pravilan način koji je primjeren njihovoj dobi. Djeca mlađa od 3 godine ne smiju se prevoziti u osobnim vozilima koja nemaju ugrađene pojaseve, a starija se djeca u tome slučaju ne smiju prevoziti na prednjem sjedalu.

Ove odredbe osiguravaju zaštitu svoj djeci u vozilu te stavljaju odgovornost na vozače koji su dužni primjerenom zaštititi djecu koju prevoze.

Sustavi zaštite koji postoje u vozilu, sigurnosni pojasevi i zračni jastuci dizajnirani su tako da pružaju zaštitu osobama visokima više od 150 cm i težima od 36 kg.

Da bi ti isti sustavi bili djelotvorni i za djecu, koja su podložnija ozljedama zbog nerazvijene tjelesne građe, treba ih prilagoditi djeci uz pomoć autosjedalica ili posebnih postolja, ovisno o stupnju tjelesnoga razvoja djeteta. Hrvatski zakon postavlja minimalne uvjete sigurnosti djeteta, a na roditelju i vozaču je odgovornost da dijete bude primjerenom vezano u vozilu.

Odredbe Zakona o sigurnosti prometa na cestama (NN 67/08, 48/10, 74/11, 80/13, 158/13, 92/14, 64/15, 108/17) **koje se odnose na prijevoz djece u osobnim vozilima jesu sljedeće:**

Članak 158.

(1) U vozilu ili na vozilu smije se prevoziti u prometu na cesti onoliko osoba koliko ima ugrađenih sjedala, odnosno koliko je upisano u prometnoj dozvoli.

(2) Novčanom kaznom u iznosu od 5.000,00 do 15.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj pravna ili fizička osoba obrtnik ako postupi suprotno odredbi stavka 1. ovoga članka.

(3) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se novčanom kaznom u iznosu od 1.500,00 do 5.000,00 kuna i odgovorna osoba u pravnoj osobi.

(4) Novčanom kaznom u iznosu od 300,00 kuna kaznit će se za prekršaj vozač koji postupi suprotno odredbi stavka 1. ovoga članka.

Članak 163.

(na snazi od 5. kolovoza 2014. godine, čl. 4., NN 92/2014)

(1) Vozač i putnici tijekom vožnje u motornom vozilu na sjedalima na kojima su ugrađeni sigurnosni pojasevi dužni su koristiti pojas na način koji je odredio proizvođač sigurnosnog pojasa.

(2) Iznimno od odredbe stavka 1. ovoga članka, sigurnosni pojas ne moraju koristiti osobe koje imaju uvjerenje da iz zdravstvenih razloga ne mogu koristiti pojas.

(3) Ministar nadležan za zdravstvo propisat će postupak, uvjete i način izdavanja uvjerenja iz stavka 2. ovoga članka.

(4) Vozač motornog vozila za prijevoz osoba koje osim sjedala za vozača ima još najviše 8 sjedala i vozila za prijevoz tereta u kojima su ugrađeni sigurnosni pojasevi ne smije u takvim motornim vozilima prevoziti djecu nižu od 150 centimetara ako nisu smještene u posebnoj sigurnosnoj sjedalici/postolju koja su za vozilo pričvršćena sigurnosnim pojasom vozila ili posebnim kopčama u vozilu i suprotno načinu koji je odredio proizvođač posebne sigurnosne sjedalice.

(5) Vozač motornog vozila koje osim sjedala za vozača ima još najviše 8 sjedala i u kojem su ugrađeni sigurnosni pojasevi smije na sjedalima koja nisu prednja prevoziti djecu nižu od 150 cm, a visoku barem 135 cm, koja nisu smještene u sigurnosnoj sjedalici/postolju, ukoliko su ona pravilno vezana sigurnosnim pojasom za odrasle osobe.

(6) Vozač motornog vozila za prijevoz osoba koje osim sjedala za vozača ima još najviše 8 sjedala i vozila za prijevoz tereta u koja nisu ugrađeni sigurnosni pojasevi ne smije u takvim vozilima prevoziti djecu mlađu od tri godine, a djeca stara tri godine i više, a niža od 150 cm ne smiju se smjestiti na prednje sjedalo.

(7) Vozač motornog vozila ne smije prevoziti dijete smješteno u sigurnosnoj sjedalici okrenutoj suprotno od smjera vožnje na putničkom sjedalu zaštićenom prednjim zračnim jastukom, ako zračni jastuk nije deaktiviran, čak i u slučajevima kada se zračni jastuk automatski isključuje.

(8) Novčanom kaznom u iznosu od 500,00 kuna kaznit će se za prekršaj vozač i druga osoba ako postupi suprotno odredbama ovoga članka.

Od 5. kolovoza 2014. godine prema
Zakonu o sigurnosti prometa na cestama
(NN 92/2014)

Svi putnici u vozilu moraju biti vezani sigurnosnim pojasom vozila.

Djeca **niža od 150 cm MORAJU** biti ispravno vezana u autosjedalici prema uputama proizvođača autosjedalice.

IZNIMNO djeca visine od **135 do 150 cm** smiju se voziti vezana samo sigurnosnim pojasom vozila jedino ako su **pravilno vezana** i to na **stražnjem sjedalu**.

Autosjedalica koja se postavlja u smjeru suprotnom od smjera vožnje ne smije se **NIKAD** postaviti na sjedalo zaštićeno prednjim **zračnim jastukom** ako zračni jastuk nije fizički isključen.

NE UGROŽAVAJTE ŽIVOT SVOJEGA DJETETA

Ispravno postavljene dječje autosjedalice smanjuju rizik smrtnoga stradanja dojenčadi u prometnim nesrećama 71 %.

Svi ćemo se složiti da je za odrasle vezanje sigurnosnim pojasom vozila izuzetno važno želimo li smanjiti rizik od ozljede ili smrti pri mogućem sudaru. Iste sile koje djeluju na nas u sudaru djeluju i na sve druge objekte u vozilu, a naravno i na našu djecu. Sigurnosni pojasevi vozila nisu dizajnirani tako da bi pružili adekvatnu zaštitu maloj djeci, a sile u sudaru i pri najmanjim brzinama toliko su jake da je nemoguće nevezano dijete zadržati u rukama i spriječiti ga da ne postane projektil.

Na sve objekte u vozilu pri sudaru i brzini od samo 25 km/h djeluje sila oko 20 puta jača od težine objekta. To znači da dijete koje teži samo 5 kg u naručju postaje teško oko 100 kg i nemoguće ga je zadržati u rukama. Ono tom istom silom udara o unutrašnjost vozila ili leti iz vozila, dok mu struktura i jačina tijela ostaju jednaka onima od djeteta teškoga 5 kg.

Dječje autosjedalice dizajnirane su tako da pruže djetetu optimalnu zaštitu u vozilu u sudaru, a njihov dizajn ovisi o fazi njegova tjelesnoga razvoja. Ispravno postavljene dječje autosjedalice smanjuju rizik smrtnoga stradanja dojenčadi u prometnim nesrećama za 71 % te male djece za 54 %¹. Autosjedalice koje se postavljaju u smjeru suprotnome smjeru vožnje smanjuju rizik od teških ozljeda za čak 92 %, a one koje se postavljaju u smjeru vožnje smanjuju rizik teških ozljeda za 60 %².

ODGOVORNOST JE SVAKOGA RODITELJA UČINITI SVE KAKO BI ZAŠTITIO SVOJE DIJETE.

Nevezanje djeteta u primjerenu autosjedalicu tijekom vožnje svjesno je ugrožavanje djetetova zdravlja i života te je kao takvo potpuno neopravdano i neprihvatljivo.

Koristite se autosjedralicom uvijek i bez iznimke!

1 United States Department of Transportation, National Traffic Safety Administration. Revised Estimates of Child Restraint Effectiveness. Research Notes, December 1996.

2 World Report on Road Traffic Injury Prevention. World Health Organization (2004)

AUTOSJEDALICA PO MJERI DJETETA

Da bi sjedalica u sudaru pružila optimalnu zaštitu djetetu, mora biti atestirana za tu funkciju te biti primjerena djetetovu tjelesnom razvoju.

Autosjedalice koje su atestirane u skladu s *Regulacijom 44* ili *Regulacijom 129* podijeljene su u različite kategorije po orijentiranosti i po načinu vezanja djeteta, ograničenjima s obzirom na težinu, visinu i(li) dob djeteta.

Neke sjedalice dizajnirane su tako da odgovaraju u više razvojnih faza djeteta. To su takozvane kombinirane sjedalice. Izuzetno je važno poštivati ograničenja težine i visine djeteta za svaku sjedalicu, u suprotnome se ugrožava djetetov život i zdravlje. Zapamtite da je sjedalica dizajnirana

tako da pruži sigurnost djetetu sukladno uputama za korištenje te da svako odstupanje od uputa može povećati rizik ozljede djeteta. **Uvijek se pridržavajte uputa proizvođača o upotrebi autosjedalice.**

Kategorije autosjedalica po njihovoj orijentiranosti, s djetetom okrenutim:

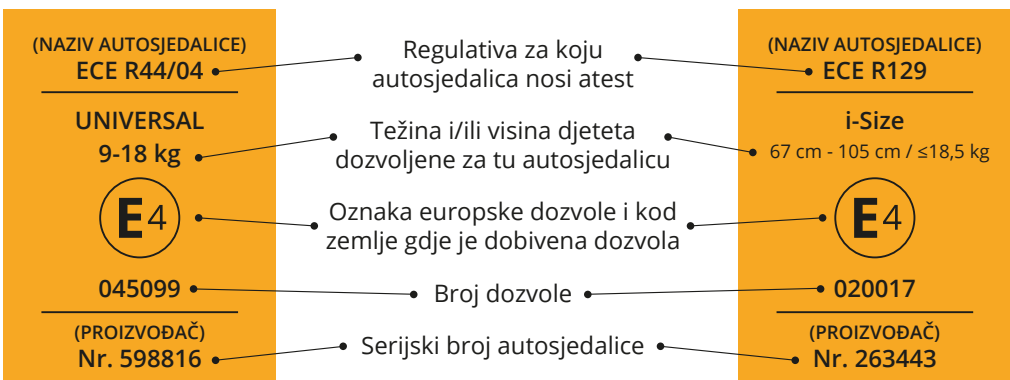
- suprotno smjeru vožnje
- u smjeru vožnje.

Kategorije autosjedalica po načinu vezanja djeteta, s djetetom vezanim:

- pojasom sjedalice
- štitnikom vezanim pojasom vozila
- direktno pojasom vozila provučenim kroz sjedalicu i preko djeteta.

Svaka autosjedalica mora imati na sebi oznaku atesta sigurnosti *Regulative 44/04* ili *Regulative 129* Ekonomske komisije Ujedinjenih naroda za Europu (UNECE R44/04 ili UNECE R129). Hrvatskim *Pravilnikom o tehničkim uvjetima vozila u prometu na cestama* (NN 85/16, 24/17) taj je atest obavezan za sve autosjedalice na hrvatskom tržištu.

OZNAKE ATESTA REGULATIVA NALIK SU NA:

Važeće regulative u Hrvatskoj su R 44/04 i R129

RAZLIKE IZMEĐU R44/04 I R129

ZNAČAJKE	ECE R44/04	ECE R129
Dinamičko testiranje	Udarac u prednji dio vozila pri 50 km/h Udarac u stražnji dio vozila pri 30 km/h	Udarac u prednji dio vozila pri 50 km/h Udarac u stražnji dio vozila pri 30 km/h Udarac bočni pri 24 km/h
Testne lutke	4 senzora	32 senzora
Smjer postavljanja autosjedalice	U smjer vožnje od 9 kg	Obavezno suprotno smjeru vožnje do 15 mjeseci starosti.
Pričvršćivanje autosjedalice	Pojas automobila ili ISOFIX	ISOFIX + (potporna noga ili sidrište) ili pojas automobila
Kategorije autosjedalica	<p>*Autokrevetići, grupa 0 od rođenja do 10 kg, postavljanje poprečno</p> <p>Grupa 0 od rođenja do 10 kg</p> <p>Grupa 0+ od rođenja do 13 kg</p> <p>Grupa 1 od 9 do 18 kg</p> <p>Grupa 2 od 15 do 25 kg</p> <p>Grupa 3 od 22 do 36 kg</p> <p>Kombinirane</p>	<p>*Autokrevetići, postavljanje poprečno, od 0 do 15 mjeseci starosti ili duže.</p> <p>Autosjedalice postavljene u smjeru suprotnom od smjera vožnje od 0 do 15 mjeseci starosti ili duže i visine tijela do bar 83 cm.</p> <p>Autosjedalice postavljene u smjeru vožnje od barem 15 mjeseci starosti i visine tijela 71 cm.</p> <p>*ne pružaju optimalnu zaštitu, koristiti samo u iznimnim slučajevima kada zbog zdravstvenih problema dijete ne smije biti u poluležećem položaju</p>

SIGURNA DJEČJA ZONA

Odvojenost stražnjega sjedala pruža djetetu dodatnu zaštitu povećavajući vjerojatnost da će dijete u slučaju sudara ostati u vozilu

Roditelji se često pitaju na koje je mjesto najsigurnije postaviti dječju autosjedalicu. Roditelji se boje da neće moći pomoći djetetu ili ga utješiti ako je dijete na stražnjem sjedalu i daleko od njihova doseg a i pogleda. Zbog toga misle da je prednje sjedalo za novorođenčce sigurnije. Roditelji starije djece padaju u zamku posebne povlastice vožnje na prednjem sjedalu jer je dijete sada već "veliko".

Međutim **najsigurnija su mjesta za djecu u automobilu na stražnjim sjedalima vozila, u takozvanoj dječjoj zoni.**

GDJE POSTAVITI AUTOSJEDALICU?

Najučestaliji je udarac u vozilo u sudaru udarac sprijeda, a on je i najčešći uzrok ozljeda. Pri udarcu sprijeda obično su u igri veće brzine, stoga i snaga udarca nosi veći rizik ozljede. **Što je putnik dalje od točke udarca, to je rizik ozljede putnika manji.** Što smo dalje od prednjega dijela vozila, to je vožnja, statistički i fizički gledano, za nas sigurnija.

MJESTO SUVOZAČA NAJOPASNIJE JE ZA DIJETE, ČAK I KADA JE ONO VEZANO U AUTOSJEDALICI.

Udarac u prednji dio vozila najučestalija je vrsta udarca u vozilo u sudaru, te ujedno i najopasnija, jer povlači za sobom povećan rizik povrede za putnike na prednjim sjedalima. Djeca, koja su zbog svoje fizičke nerazvijenosti najranjivija, ne bi se smjela prevoziti na prednjem sjedalu, čak ni u autosjedalici ili postolju, iako to zakon dopušta.

Činjenica da je prednje sjedalo najopasnije sjedalo u vozilu dovela je i do dizajniranja te ugrađivanja zračnih jastuka ispred vozačeva i suvozačeva sjedala. Zračni jastuci ispred prednjih sjedala aktivirat će se pri udarcu u vozilo sprijeđa u brzini do 300 km/h u jednoj dvadesetinki sekunde. Udarac zračnoga jastuka može imati smrtonosne posljedice na dijete, posebno u slučaju udarca u sjedalicu postavljenu unatrag. Neki zračni jastuci imaju ugrađen prekidač za isključivanje ili senzore težine putnika u sjedalu. Međutim oni se ponekad aktiviraju u sudaru usprkos isključenome prekidaču ili niskoj težini putnika. Zato se, kad se dijete mora vezati na prednjem sjedalu, zračni jastuk mora fizički deaktivirati.

Stražnje sjedalo ima dodatnu prednost. Odvojenost stražnjega sjedala pruža djetetu dodatnu zaštitu povećavajući šansu da će dijete u slučaju sudara biti zadržano unutar vozila umjesto biti izbačeno van

MNOGI RODITELJI NE UPOTREBLJAVAJU AUTOSJEDALICE ISPRAVNO.

Mnogi roditelji ne pričvršćuju dovoljno čvrsto sjedalice za vozilo i ne vežu dovoljno čvrsto djecu u njih, a djeca koja su vezana samo pojasom, zbog svoje migoljave prirode, često nisu u ispravnome položaju za vezanje pojasom.

Velik broj roditelja ne upotrebljava autosjedalice ispravno, ne pričvršćuje ih dovoljno za vozilo i ne veže dovoljno čvrsto djecu u njih, a djeca koja su vezana samo pojasom, zbog svoje migoljave prirode, često nisu u ispravnome položaju za vezanje pojasom. U tim slučajevima odijeljenost stražnjega sjedala može imati ključnu ulogu u zadržavanju djeteta u vozilu u trenutku sudara. U četiri od pet izljetanja putnika iz vozila dolazi do smrti putnika.

Najsigurnije je mjesto za dijete na sredini stražnjega sjedala, što dalje od mogućega udarca u vozilo. Ponekad je zbog dizajna srednjega sjedala ili pojasa nemoguće pravilno postaviti autosjedalicu na to mjesto. U tome se slučaju autosjedalica može postaviti na bilo koje mjesto sa strane. Statistike ne pokazuju da je jedna strana sigurnija od druge te je izbor strane pitanje osobne odluke roditelja.

Mnogi roditelji padaju u zamku brige za svoje novorođenče, pa misle da je u vožnji za njihovo dijete sigurnije da je na prednjem sjedalu kako bi ga vozač u slučaju potrebe mogao lako dosegnuti. Međutim osim što to mjesto nosi najveći rizik za dijete u slučaju da dođe do sudara, zabavljanje djetetom u vožnji i neminovno skretanje pozornosti s prometa može uzrokovati sudar i njegove kobne posljedice. Oko 90 % prometnih sudara u Hrvatskoj uzrokovano je pogreškom vozača, uključujući i skretanje pozornosti na dijete. Oko 80 % sudara s nastradalima događa se unutar naselja gdje je promet gušći i dinamičniji, iako smo skloni vjerovati da nam se u blizini kuće na poznatim prometnicama ništa loše neće dogoditi.

Sva djeca niža od 150 cm trebaju biti vezana u autosjedalici prikladnoj njihovom uzrastu.

Iznimka: na stražnjem sjedalu i samo ako je sigurnosni pojas vozila pravilno pozicioniran djeca visoka između 135 i 150 cm smiju se voziti bez autosjedalice ili pomoćnog postolja.

KUPNJA AUTOSJEDALICE

Prije nabave autosjedalice izuzetno je važno provjeriti odgovara li autosjedalica vozilu u kojemu će se koristiti.

Većina je autosjedalica na tržištu univerzalnoga tipa i odgovara većini automobila. Međutim zbog konfiguracije sjedišta i sigurnosnoga pojasa vozila vrlo je lako moguće da određena autosjedalica ne odgovara vozilu ili da odgovara manje od druge. Zamolite djelatnika trgovine da vam dopusti da prije kupnje pokušate montirati autosjedalicu u svojem vozilu i tako provjerite je li takva autosjedalica odgovarajuća.

Mnoga novija vozila imaju na određenim mjestima ugrađen sustav ISOFIX koji kod autosjedalica koje su kompatibilne s njim smanjuje mogućnost neispravna montiranja autosjedalice i time povećava djetetovu sigurnost.

SUSTAV ISOFIX

Na mjestu u vozilu koje je opremljeno sustavom ISOFIX nalaze se dva donja i jedno gornje sidro. Sidro je metalna šipka u obliku slova U koja je dio vozila, a služi za pričvršćivanje dječje autosjedalice.

Donje sidrene kukice (isofix kukice) služe za pričvršćivanje autosjedalice za sjedalo vozila i nalaze se u prijelomu između naslona i klupe sjedala.

Gornja sidrena kukica (engl. top tether) nalazi se iza sjedala vozila, a služi tomu da se njome autosjedalica poveže sidrenom sponom kako bi se spriječila rotacija autosjedalice prema naprijed ako dođe do sudara. Rotiranje sjedalice može se spriječiti i ako je autosjedalica opremljena potpornom nogom umjesto sidrenom sponom.

Autosjedalica ISOFIX imaće u sebi jedan od tih dvaju antirotacijskih sustava, ovisno o proizvođaču i dizajnu sjedalice. Pravilno korištenje antirotacijske naprave iznimno je važno u sprječavanju ozljeda djetetove glave zbog pokreta prema naprijed u slučaju sudara. Pri postavljanju autosjedalice ISOFIX moraju se dosljedno pratiti upute proizvođača autosjedalice, kao i upute proizvođača vozila.

NOVO JE U PREDNOSTI

Planirate li za svoje dijete koristiti rabljenu autosjedalicu, nabavite je od poznate osobe kojoj vjerujete.

Opća je preporuka ne koristiti rabljene autosjedalice osim ako ste u potpunosti sigurni u ispravnost i povijest rabljene autosjedalice.

Ako odgovorite s ne makar na jedno od sljedećih pitanja, nemojte upotrebljavati rabljenu autosjedalicu.

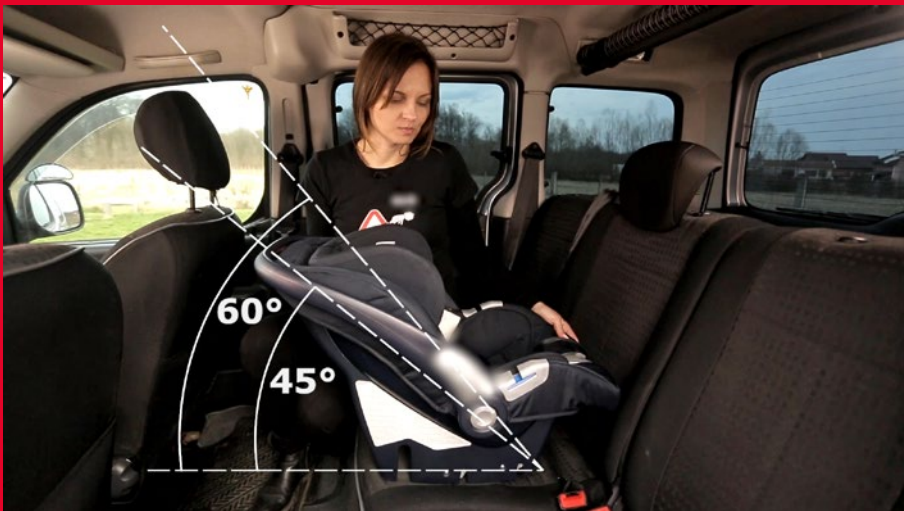
		DA	NE
1	Autosjedalici nije istekao rok trajanja koji je specificirao proizvođač (ili nije starija od šest godina).		
2	Ima oznaku atesta ECE R44.04 ili R129 (i-Size).		
3	Priložene su upute proizvođača.		
4	Znate povijest autosjedalice i sigurni ste da nije sudjelovala u sudaru.		
5	Pregledali ste stanje autosjedalice i provjerili da su svi dijelovi na mjestu.		
	Trake pojasa u dobrom su stanju (nisu izlizane ili poderane).		
	Mehanizam veza pojasa je neoštećen.		
	Presvlaka i podloga su neoštećene i nisu poderane.		
	Metalna struktura nije savinuta, napuknuta ili zahrđala.		
	Nema naznaka bijelih "strija", odnosno oštećenja na plastičnoj strukturi.		
	Gornja sidrena spona je neoštećena (kod autosjedalica ISOFIX u smjeru vožnje).		
6	Autosjedalica odgovara vašem vozilu.		

POLULEŽEĆI POLOŽAJ ŠTITI NOVOROĐENČE

Autosjedalice za novorođenčad, koje se postavljaju u smjeru suprotnome od smjera vožnje, najbolja su zaštita.

Novorođenče ima veliku i tešku glavu u usporedbi s trupom. Stoga prvih nekoliko mjeseci ne može držati glavu uspravno i ne može sjediti prije dobi od otprilike šest mjeseci. Lubanja novorođenčeta mekana je i savitljiva, a vrat ima slabe ligamente koji tek s vremenom ojačaju dovoljno da dijete može samostalno ustati i hodati.

AUTOSJEDALICE ZA NOVOROĐENČAD dizajnirane su za djecu od prvoga dana rođenja pa sve dok ih ne prerastu visinom ili težinom, u skladu s uputama proizvođača. Uvijek se postavljaju u smjeru suprotnome od smjera vožnje i s naslonom pod nagibom od 45 stupnjeva za bebe te do 60 stupnjeva za djecu stariju od 6 mjeseci u odnosu na tlo.

Roditelji se često brinu zbog poluležećega položaja u kojemu je dijete u sjedalici za novorođenče. Važno je zapamtiti da upravo taj položaj štiti dijete u slučaju sudara. U suprotnome, zbog navedenih fizičkih karakteristika novorođenčadi, pri sudaru mogu nastati teške, čak i smrtonosne ozljede kralježnice, živčanoga sustava, glave i drugih dijelova tijela.

Na tržištu postoje i dječji autokrevetići, sustavi vezanja djeteta u vozilu u vodoravnome položaju, koji nose atest sigurnosti ECE R44.04 ili R129 (i-Size), a dizajnirani su za pružanje određenoga stupnja zaštite dojenčadi u vozilu. Postavljaju se na stražnje sjedište, paralelno s naslonom sjedišta preko dva sjedala i s djetetovom glavom u sredini. Međutim oni ne pružaju optimalnu zaštitu pa bi se trebali koristiti isključivo u specifičnim slučajevima kad zbog zdravstvenih problema dijete ne smije biti u poluležećemu položaju.

Autosjedalice za novorođenčad, tj. autosjedalice koje se postavljaju u smjeru suprotnome smjeru vožnje s djetetom u poluležećemu položaju, pružaju djetetu najbolju zaštitu. Autokrevetići pružaju samo određen stupanj zaštite dok takozvane "košare" i držanje djeteta u naručju ne pružaju djetetu u vozilu baš nikakvu zaštitu!

Kod tek rođene djece optimalni je nagib oko 45 stupnjeva jer veći nagib može dovesti do klonača djetetove glave prema naprijed i ometanja dišnih putova. Ako je to potrebno, iznimno se može podmetnuti čvrsto zarolani ručnik ili spužvasti valjak za plivanje ispod podnožja autosjedalice da bi se postigao željeni nagib.

Ako je nagib naslona autosjedalice manji od 45 stupnjeva, u sudaru može doći do istezanja djetetova vrata i teških, čak smrtonosnih ozljeda.

SAMO ORIGINAL

Nikad nemojte umetati između djeteta i autosjedalice ništa što nije originalni dio autosjedalice i što nije u skladu s

uputama proizvođača, posebno ne u svrhu "izravnjavanja" djetetova položaja u autosjedalici. Prije postavljanja autosjedalice u vozilo potrebno je detaljno proučiti upute proizvođača. Autosjedalica se mora pričvrstiti za vozilo sigurnosnim pojasom vozila ili sustavom ISOFIX na način koji propisuje proizvođač.

Neke autosjedalice za novorođenčad imaju i postolje (bazu) koje se pričvršćuje za sjedište vozila, a u njega se postavlja sjedalica. Ono omogućuje jednostavnije vađenje i postavljanje sjedalice u vozilo ako se ono koristi i izvan njega, no važno je postolje dobro pričvrstiti za vozilo i pri svakome stavljanju sjedalice u vozilo provjeriti je li dobro pričvršćena za postolje.

PREKRATAK POJAS?

Ako se autosjedalica pričvršćuje sigurnosnim pojasom vozila, potrebno je svom silom utisnuti autosjedalicu u sjedište vozila i zategnuti pojas. Ponekad je pojas automobila vrlo kratak i čini se nemogućim pri namještanju autosjedalice za novorođenče omotati pojas iza naslona autosjedalice, kako u pravilu nalažu upute proizvođača.

Ako je autosjedalica dobro pričvršćena, ne bi se smjela moći pomaknuti više od 2 cm lijevo-desno kada se primi kod utora gdje je provučen donji dio pojasa.

Nailazite li na ovaj problem, pokušajte ga riješiti sljedećim pristupom: prije nego što ukopčate pojas u kopču u sjedalu vozila, provucite ga kroz za to namijenjene utore na autosjedalici, uključujući i omatanje oko naslona. Pritom podignite sjedalicu u uspravniji položaj od položaja u kojem bi ona u konačnosti trebala biti kako biste mogli ukopčati pojas u sjedalo. Nakon što ste to učinili, dok lagano pritišćete naslon autosjedalice prema dolje, vucite sjedalicu kod naslona sjedala vozila prema gore kako biste je doveli u vodoravni položaj što bliže kutu naslona sjedalice od 45 do 60 stupnjeva u odnosu na tlo.

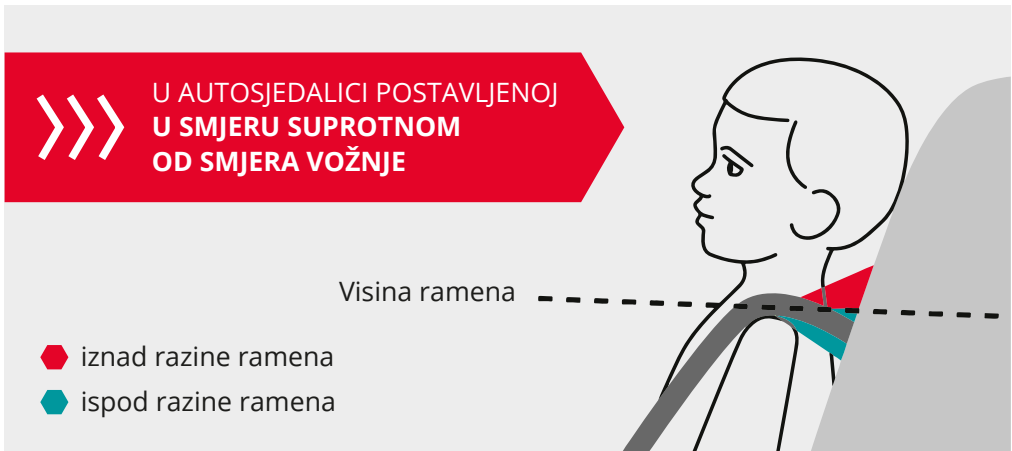

AUTOSJEDALICE ZA NOVOROĐENČAD POSTAVLJAJU SE U VOZILO U SMJERU SUPROTNOG SMJERU VOŽNJE S DJETETOM U POLULEŽEĆEMU POLOŽAJU KAKO BI SE IZBJEGLO ISTEZANJE VRATNE KRALJEŽNICE I POSLJEDIČNIH OZLJEDA VRATA I LEĐA.

Svrha je autosjedalice da u slučaju najsnažnijega udara u vozilo, a to je najčešće udarac srijeda, podupru cijelu glavu, vrat i leđa te da rasporede sile sudara cijelom dužinom tijela.

VEZANJE DJETETA U AUTOSJEDALICI

Trake pojasa autosjedalice za novorođenče trebaju biti provučene kroz utore prema uputama proizvođača, obično u ravnini ili malo ispod djetetova ramena. Vrlo je važno da trake pojasa ne budu nigdje zavrnuti.

Ne vežite dijete u debelim komadima odjeće u autosjedalicu jer u tome slučaju nije moguće dovoljno zategnuti pojas te postoji mogućnost da trake pojasa skliznu s djetetovih ramena i pri sudaru ne zadrže dijete na mjestu. Ako je hladno, pokrijte dijete preko pojasa toplim pokrivačem.

Djetetova glava i tijelo trebaju biti u ravnini. Kako bi se to postiglo kod male djece, dvije kraće pelene mogu se smotati i utaknuti s obje strane djetetove glave.

Neke sjedalice imaju umetak koji služi za to, ali se on mora ukloniti kad to proizvođač preporučuje kako umetak ne bi smetao trakama pojasa.

NAJSIGURNIJA JE VOŽNJA ZA DIJETE VOŽNJA U AUTOSJEDALICI POSTAVLJENOJ U SMJERU SUPROTNOME OD SMJERA VOŽNJE.

Dijete treba ostati u takvoj autosjedalici što dulje, dok je ne preraste po težini ili visini. Djetetovo tjeme smije biti najviše 2 cm ispod gornjega ruba sjedalice (ili do gornjega ruba ako tako piše u uputama proizvođača), ali duljina djetetovih nogu nije važna, kao ni to dotiču li djetetove noge naslon sjedišta vozila. Izuzetno je važno zapamtiti da se dijete nikako ne smije premjestiti u autosjedalicu koja se postavlja u smjeru vožnje ako ne zadovoljava barem sva tri minimalna uvjeta za smjer vožnje: težinu od 10 kg, dob od 15 mjeseci i samostalno hodanje.

Najčešći uzrok smrti i ozljeda djece u Hrvatskoj od rođenja do 14 godina starosti je

STRADANJE U SVOJSTVU PUTNIKA U VOZILIMA.

Iako je zakonom i regulativom R44/04 dozvoljeno,

NE prerano stavljati dijete u smjer vožnje.

MINIMALNI UVJETI

15 mjeseci

10 kg

dijete
samostalno
hoda

Kako bi se spriječilo iskliznuće djeteta izvan pojasa pri sudaru, trake pojasa autosjedalice za novorođenče trebaju biti dovoljno zategnute – između trake pojasa i djetetove ključne kosti smije biti prostor debljine samo jednoga prsta, odnosno takav da se traka pojasa ne može uštipnuti po duljini.

ZA MALU DJECU

AUTOSJEDALICE U SMJERU VOŽNJE

U ovoj vrsti autosjedalica dijete je okrenuto u smjeru vožnje i vezano pojasom autosjedalice ili štitnikom koji je učvršćen pojasom vozila. U sudaru naslon autosjedalice ne štiti glavu kao kod autosjedalica smještenima u smjeru suprotnome smjeru vožnje te dijete mora biti dovoljno razvijeno kao bi moglo podnijeti sile koje u sudaru djeluju na njegovu glavu i vrat.

Iznimno je važno zapamtiti da je najsigurnija vožnja upravo ona u smjeru suprotnome smjeru kretanja vozila te je važno odgoditi prelazak djeteta u autosjedalicu postavljenu u smjeru vožnje što je dulje moguće.

Tek poslije djetetova prvog rođendana dolazi do spajanja maloga mozga i moždine, a taj je proces ključan u razvoju poveznica koje su odgovorne za kontrolu pokreta. Zbog toga povrede ovoga dijela živčanoga sustava uslijed sudara ili nagloga kočenja mogu imati jako ozbiljne posljedice. Samostalno hodanje pokazuje da su djetetova ramena i vrat dovoljno snažni da mogu djelomično smanjiti rizik prekomjerna istezanja vrata i kralježnice.

Za dijete je najbolje da se prevozi u autosjedalici u smjeru suprotnome smjeru vožnje što je dulje moguće. Postoje autosjedalice za stariju djecu tešku do 18 kg ili visoku do 105 cm, pa čak i za djecu tešku do 25 kg, koje se postavljaju u smjeru suprotnome smjeru vožnje. One pružaju daleko veću zaštitu u usporedbi s autosjedalicama koje se postavljaju u smjeru vožnje.

Neke autosjedalice na tržištu kombinacija su dviju kategorija i postavljaju se u oba smjera, ovisno o dobi i uzrastu djeteta.

Djeca koja su dovoljno zrela za okretanje u smjer vožnje imaju relativno dovoljno razvijene vratne mišiće i ligamente te postoji veća vjerojatnost da bi mogla podnijeti bacanje glave prema naprijed u trenutku sudara bez kobnih posljedica. Međutim ta djeca imaju kosturnu strukturu koja se još razvija. Stoga trebaju biti vezana pojasom sjedalice s pet točaka uporišta (ramena, bedra i prepone) kako bi se sile sudara ravnomjerno rasporedile preko cijele tjelesne strukture ili posebnim štitnikom autosjedalice koji podržava trup djeteta i pričvršćuje se pojasom vozila.

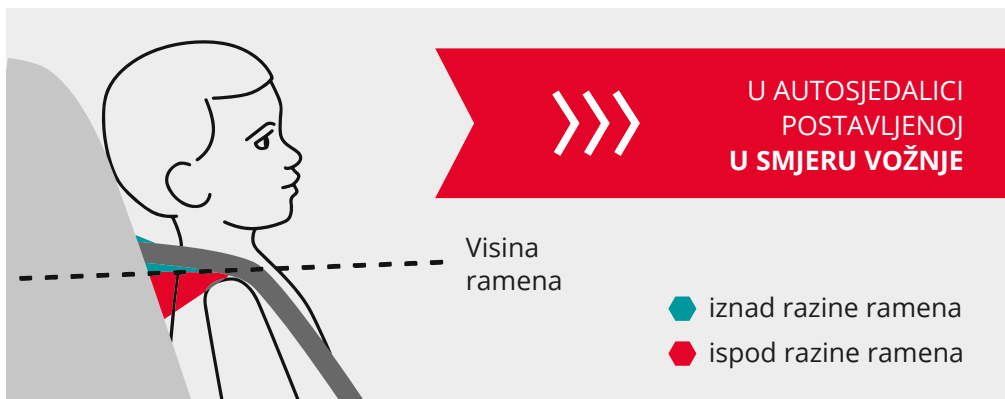

Autojedralica se mora pričvrstiti za vozilo sigurnosnim pojasom vozila ili sustavom ISOFIX onako kako propisuje proizvođač.

Ako se autosjedalica pričvršćuje sigurnosnim pojasom vozila, potrebno je svom silom utisnuti autosjedalicu u sjedište vozila i zategnuti pojas. Izuzetno je važno dobro proučiti upute proizvođača o putanji pojasa kroz autosjedalicu i kopčama koje su često ugrađene u nju.

Trake pojasa autosjedalice koja se postavlja u smjeru vožnje trebaju biti provučene kroz utore prema uputama proizvođača, obično u ravnini ili malo iznad djetetova ramena. Ne smiju biti nigdje zavrtnute i moraju biti toliko zategnute da između djetetova prsnog koša i trake pojasa stane samo jedan prst, odnosno da se traka pojasa ne može uštipnuti po duljini. Pri zatezanju pojasa potrebno je također provjeriti da traka nije labava kod nogu. Ukoliko se dijete veže pojasom automobila preko štitnika, potrebno je provjeriti stoji li štitnik uz tijelo djeteta tako da između njega i djeteta stane samo jedan dlan.

Djetetu neće biti neudobno kad je pojas zategnut. Ako nije zategnut, dijete može biti teško ozlijeđeno u sudaru. Zbog tog razloga nemojte vezati dijete u autosjedalicu u debelim komadima odjeće. U suprotnome se pojas ne može dovoljno zategnuti, a postoji i mogućnost da trake pojasa skliznu s djetetovih ramena i u sudaru ne zadrže dijete na mjestu. Kad je hladno, pokrijte dijete preko pojasa jaknom ili toplim pokrivačem.

ZA VELIKU DJECU - POMOĆNA POSTOLJA

AUTOSJEDALICE ZA PREDŠKOLARCE I ŠKOLARCE

Pomoćna postolja (engl. boosters) omogućavaju pravilno pozicioniranje donjega i gornjega dijela sigurnosnoga pojasa vozila primjereno djetetovu uzrastu te pomažu u izbjegavanju specifičnih ozljeda kralježnice i organa trbušne šupljine.

Djeca koja su prerasla autosjedalice s integriranim sustavom vezanja, najčešće su to djeca stara četiri ili pet godina, spremna su za vezanje sigurnosnim pojaskom vozila. Međutim još uvijek su premalena da bi se vezala pojaskom bez pomoći te se moraju vezati u takozvanom pomoćnom postolju.

Da bi sigurnosni pojas vozila pružio putniku primjerenu zaštitu, on mora biti namješten nisko preko zdjelice putnika te, u slučaju pojasa s tri točke uporišta, preko sredine ramena. Vrhovi kostiju kukova koji su izraženi u odraslih osoba nerazvijeni su u djece mlađe od 14 godina. Djetetova zdjelica također je relativno manja.

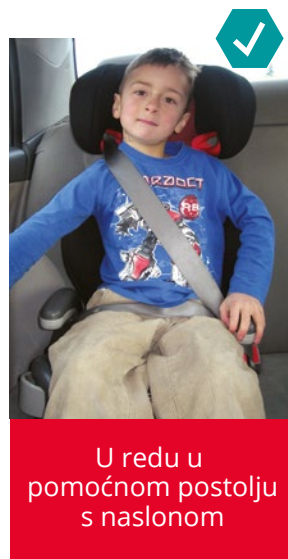
Oba ta čimbenika otežavaju održavanje donjega dijela pojasa u ispravnome položaju nisko preko zdjelčnih kostiju i dalje od osjetljive trbušne šupljine i mekih unutarnjih organa. Također, zbog nedovoljne visine u mlađe djece gornji dio pojasa, umjesto preko ključne kosti, leži preko vrata. U slučaju sudara dijete može biti podvučeno ispod pojasa i teško ozlijediti kralježnicu ili zadobiti unutarnje ozljede jer se donji dio pojasa povlači na trbuh.

Postoje tri vrste pomoćnih postolja: postolja s naslonom, postolja bez naslona i kombinirana postolja (s naslonom koji se može maknuti). Naslon postolja omogućuje da se za to predviđenim utorom namjesti gornji dio pojasa vozila preko djetetove ključne kosti. U velikome broju autosjedalica on pruža i dodatnu zaštitu u slučaju bočnoga sudara te preuzima dio udarca. Stoga je preporučljivo postolje s naslonom koristiti dok god to proizvođač dopušta.

Postolja s naslonom moraju se koristiti isključivo s pojasevima vozila s tri točke uporišta. Postolja bez naslona smiju se koristiti tek za djecu višu od 125 cm i težu od 22 kg, odnosno kad gornji dio pojasa prolazi sredinom prsnoga koša i djetetova ramena, i to samo ako to proizvođač sjedalice dopušta i ako je mjesto na sjedištu opremljeno naslonom za glavu.

Ponekad djeca (a i neki odrasli) podmetnu pojas ispod pazuha. **To je vrlo opasno** jer u slučaju sudara, kad je pojas u tom položaju, može doći do pucanja rebara i njihova prodiranja u srce i pluća. Stavljanje gornjeg dijela pojasa iza leđa čini pojas beskorisnim jer se on u trenutku sudara neće zakočiti i neće zadržati dijete (ili odraslu osobu) na mjestu.

Dijete uvijek vežite u autosjedalicu dosljedno prateći upute proizvođača. Provućite pojas kroz primjerene utore, zakopčajte pojas i zategnite ga tako da priliježe usko uz djetetovo tijelo. Uvijek se uvjerite da donji dio pojasa leži nisko preko zdjelice, a gornji preko ključne kosti i sredine ramena. U toj dobi djeca se često mogu i sama vezati, a neka to i zahtijevaju. U tome slučaju inzistirajte na tome da to čine ispravno koristeći se pravilom *provuci-klik-zategni*.

Premalena za pojas
bez pomoćnog
postolja

U redu u
pomoćnom postolju
bez naslona

U redu u
pomoćnom postolju
s naslonom

DIJETE UVIJEK VEŽITE U AUTOSJEDALICU DOSLJEDNO PRATEĆI UPUTE PROIZVOĐAČA.

Provucite pojas kroz primjerene utore, zakopčajte pojas i zategnite ga tako da priliže usko uz djetetovo tijelo. Uvijek provjerite da donji dio pojasa leži nisko preko zdjelice, a gornji preko ključne kosti i sredine ramena. U toj dobi djeca se često mogu i sama vezati, a neka to i zahtijevaju. U tome slučaju inzistirajte na tome da to čine pravilno koristeći se pravilom **provuci-klik-zategni**.

STARIJA DJECA I SIGURNOSNI POJAS VOZILA

Djecu tešku barem 36 kg koja su dosegla visinu od 150 cm smije se vezati samo sigurnosnim pojasom vozila ako su dijete i pojas ispravno pozicionirani – kad dijete sjedi stražnjicom uz naslon sjedala, sigurnosni pojas prolazi donjim dijelom nisko preko zdjelice te gornjim dijelom preko ključne kosti i sredine prsnoga koša, a djetetove potkoljenice vise sa sjedala.

Ovaj posljednji uvjet važan je jer, ako nije ispunjen, djetetu je vožnja izuzetno neudobna i dijete se ima potrebu izvinuti u sjedalu. To pak dovodi do podizanja donjega dijela pojasa preko trbušne šupljine i spuštanja gornjega pojasa na vrat djeteta, što u slučaju sudara dovodi do ozbiljnih ozljeda unutarnjih organa i djetetova vrata, kao i rizika od iskliznuća djeteta izvan pojasa.

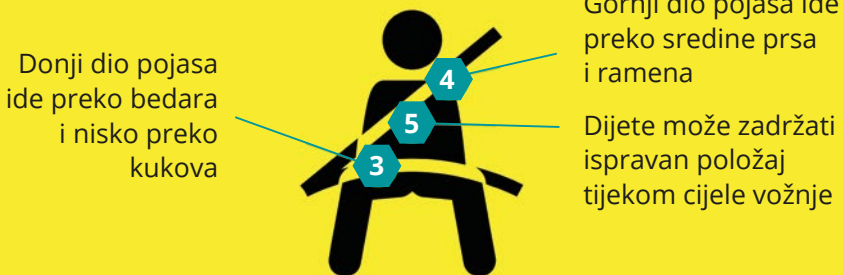
RIZIK OD OZLJEDE GLAVE ZA DIJETE VEZANO DIREKTNO SIGURNOSNIM POJASOM ČETVEROSTRUKO JE VEĆI NEGO AKO JE DIJETE VEZANO U SJEDALICI, ODNOSNO U POMOĆNOM POSTOLJU.

Budite sigurni da dijete zadovoljava osnovne uvjete korištenja sigurnosnoga pojasa prije nego što mu dopustite da se prestane koristiti postoljem.

Pojas ne smije prelaziti preko trbuha ni kliziti preko ramena, ne smije se stavljati ispod pazuha, ne smije prelaziti preko vrata ili lica, uvrtati se ili presavijati. Ako pojas ne priliježe ispravno, potrebno je nabaviti pomoćno postolje koje odgovara djetetu i vozilu.

Je li vaše dijete spremno za vožnju BEZ POMOĆNOG POSTOLJA?

5 TOČKA PROVJERE

135 cm

Dijete koje je visoko barem 135 cm smije se prevoziti vezano pojansom vozila s 3 točke vezivanja bez pomoćnog postolja ako zadovoljava gornjih 5 točaka provjere

150 cm

Za dijete do 150 cm visine najsigurnija je vožnja u pomoćnom postolju

Da biste osigurali svoje dijete, morate pružati dobar primjer.

Nikad ne pijte ako vozite i uvijek se vežite sigurnosnim pojasom. Samo će tako dijete shvatiti važnost vezivanja i prihvatiti sigurnosni pojas kao neizbježnu obavezu.

Većina se roditelja slaže da dijete treba voziti u autosjedalici, ali tko će uvjeriti mališana da mirno sjedi i ne buni se?

Evo nekoliko prijedloga:

- Pokušajte dijete u početku navikavati na autosjedalicu uz pomoć dvije osobe – dok jedna osoba vozi, druga se može posvetiti djetetu.
- Budite primjer – vežite se pojasom svaki put, bez iznimke. Djeca će lakše prihvatiti pravilo ako znaju da se to pravilo odnosi na sve.
- Tijekom vožnje odvratite djetetovu pozornost od pojasa. Promatrajte svijet oko auta, pratite semafore, ulice, prirodu, pjevajte, igrajte se "ja vidim", slušajte priče, razgovarajte...
- Opskrbite se djetetovim najdražim igračkama, mekano ukoričenim slikovnicama, glazbom i slično. (Izbjegavajte tvrde igračke koje mogu ozlijediti putnike u autu u slučaju sudara.)
- Oslobodite dijete debelih komada odjeće kako bi se osjećalo ugodnije (i kako bi bilo sigurnije u sjedalici) te ga opskrbite dekom ili jastučićem koji voli.
- Pri dugim putovanjima češće se zaustavljajte i odmorite od vožnje.

Nikad ne dopustite vožnju izvan autosjedalice, bez obzira na to koliko vam teško bilo. S vremenom će se Vaše dijete naučiti da nema izbora i počet će gledati na svoju autosjedalicu kao na mjesto u autu koje je njegovo i samo njegovo, a time i posebno.

10 ZLATNIH PRAVILA

- 1 Koristite se autosjedralicom uvijek i bez iznimke.
- 2 Koristite se autosjedralicom primjerenom djetetovu fizičkom razvoju.
- 3 Uvijek pratite upute proizvođača.
- 4 Pri svakoj vožnji vežite dijete u autosjedralicu.
- 5 Pri svakoj vožnji pričvrstite autosjedralicu za vozilo, bez obzira na to je li dijete u njoj ili nije.
- 6 Ne vežite dijete u autosjedralicu u jakni ili drugim debelim komadima odjeće.
- 7 Ne koristite se autosjedralicom koja je bila u sudaru.
- 8 Ne koristite se autosjedralicom čiju povijest ne poznajete.
- 9 Ne koristite se autosjedralicom koja ne odgovara Vašem vozilu.
- 10 Djeca trebaju svoju mamu i svojeg tatu – vežite sebe uvijek i bez iznimke.

Informacije u ovome tekstu temeljene su na najnovijim spoznajama i istraživanjima o dječjim autosjedralicama. Iako su autori nastojali biti temeljiti u pripremi teksta, oni, kao ni Udruga Roda, ne prihvaćaju nikakvu odgovornost i izričito niječu odgovornost za bilo kakve pogreške ili propuste.

Educirane volonterke i volonteri Udruge RODA jednom mjesečno u Zagrebu te svakih nekoliko mjeseci u drugim krajevima Hrvatske obavljaju BESPLATNE preglede autosjedralica.

Sve informacije o vremenu i mjestu održavanja pregleda, kao i detaljne informacije o autosjedralicama, možete pronaći na stranicama www.roda.hr, Facebook stranici RODA – Sigurno u autosjedralici te u Facebook grupi Rodini savjeti o autosjedralicama.

AUTOSJEDALICA uvijek i bez iznimke

Nakladnik: RODA - Roditelji u akciji

Zagreb, Žerjavićeva 10

tel. 01 61 77 500 | fax 01 61 77 510

www.roda.hr | roda@roda.hr

Priručnik je autorski rad volonterki udruge RODA.
Isključiva je nositeljica autorskih prava udruga RODA.

Fotografije:

- iz privatnih albuma
- Škljoc d.o.o.

Lektura: Sanda Lucija Udier

Dizajn i tisak:

ACT Printlab d.o.o. | www.printlab.hr

Naklada: 20000 primjeraka | 8. dopunjeno i prošireno izdanje
Prosinac, 2018.

ISBN: 978-953-8131-10-3

Izradom ove brošure u ACT Printlab d.o.o. RODA podupire neprofitno poduzetništvo s ciljem razvoja civilnoga društva. Osnivač ACT Printlaba neprofitna je nevladina organizacija ACT GRUPA (www.act-grupa.hr).

Tisak i distribuciju ove brošure financijski je omogućilo:
Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske u sklopu
Nacionalnoga programa za sigurnost cestovnog prometa

NACIONALNI
PROGRAM
SIGURNOSTI
CESTOVNOG
PROMETA

RODA®

| roditelji u akciji |